

Regionsudvalgets udtalelse: »Social og økonomisk integration af romaer i Europa«

(2011/C 42/05)

REGIONSUDVALGET

- fremhæver især, at romaerne fortsat diskrimineres og oplever forskellige former for social udstødelse i nogle medlemsstater, og er klar over, at deres sundhedstilstand og socioøkonomiske vilkår generelt er dårligere end andre etniske mindretals, at færre går i skole, og flere er arbejdsløse;
- erkender, at der generelt ikke mangler europæiske fonde, der kan anvendes til udvikling af programmer til integration af romaer, men gør opmærksom på, at de ikke i tilstrækkeligt omfang og vedvarende anvendes på nationalt og/eller regionalt og lokalt niveau. En anden grund til, at de ikke anvendes er, at romaerne kun i meget ringe omfang er involveret i planlægningen;
- mener, at den europæiske platforms indsats for integration af romaerne ville give mere betydningsfulde virkninger og resultater, hvis koordineringsmekanismen fik officiel status med deltagelse af Kommissionen og alle medlemsstaterne, og hvis den indebar et tættere samarbejde med de lokale og regionale myndigheder og ngo'er;
- mener, at a) det ikke bør overlades til de lokale myndigheder alene at gennemføre politikkerne for social integration af romasamfund, b) der er behov for geografisk integrerede regionale politikker og samarbejde med de lande, som indvandrede romaer oprindeligt kommer fra, og c) de lokale politikker kun kan iværksættes, hvis mobiliteten i Europa er velfungerende, og der findes europæiske og nationale antidiskriminationspolitikker;
- forpligter sig til at samarbejde med Kommissionen, de europæiske organisationer og medlemsstaterne for at fremme sammenhængen i og harmoniseringen af politikker, fastlægge god praksis og formidle de opnåede resultater, øge de lokale myndigheders viden og styrke deres planlægningskapacitet, så de bliver i stand til at gennemføre projekter, som fjerner de forskellige former for diskrimination og isolation af romaerne og fremmer deres integration.

Ordfører:	Alvaro Ancisi (IT/PPE), Medlem af byrådet i Ravenna
Basisdokument:	Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - <i>Social og økonomisk integration af romaer i Europa</i> KOM(2010) 133 endelig

I. POLITISKE ANBEFALINGER

Situationen: fortsatte problemer, EU-instrumenter og -politikker

Regionsudvalget

1. bifalder Kommissionens meddelelse og er enig i vurderingen af, at EU og medlemsstaterne har et fælles ansvar over for romabefolkningen;

2. understreger, at Kommissionen bør skabe passende rammer, som virker fremmende for dialogen mellem medlemsstaterne, således at de værdier, EU bygger på, kan omsættes til praksis for at bekæmpe diskrimination og fremmedhad og fremme integrationen af det største etniske mindretal i EU;

3. er enig i analyserne i Kommissionens arbejdsdokument »Roma in Europa: The Implementation of European Union Instruments and Policies for Roma Inclusion - Progress Report 2008-2010« af 7. april 2010;

4. understreger, at det er hensigtsmæssigt, at Kommissionens initiativ baseres på nærhedsprincippet, da romaerne lever på tværs af grænserne og er udsat for udbredt social udstødelse forskellige steder i Europa, herunder i kandidatlandene og i de potentielle kandidatlande. Udvalget anerkender, at proportionalitetsprincippet er overholdt, da der med Kommissionens initiativ ikke etableres retlige instrumenter, men fastlægges samordningsforanstaltninger inden for den åbne koordinationsmetode;

5. gør opmærksom på, at indbyggerne i de nye medlemsstater, hvorfra de fleste indvandrede romaer kommer, er europæiske borgere, og ligesom alle andre medlemsstaters europæiske borgere nyder godt af de samme rettigheder, ikke mindst retten til fri bevægelighed, som udgør en af EU-borgernes grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Udvalget minder også om, at tiltrædelsestraktaterne udelukkende giver medlemsstaterne ret til midlertidigt at begrænse disse statsborgeres rettigheder i forbindelse med adgang til arbejdsmarkedet, og at direktiv 2004/38 EØF om EU-borgernes og deres familiers ret til fri bevægelighed og frit ophold på medlemsstaternes territorium finder generel anvendelse for alle EU's borgere;

6. henstiller, at restriktionerne i adgangen til arbejdsmarkedet ikke - til trods for at de er i overensstemmelse med EU-lovgivningen - bliver en kilde til usikkerhed for disse borgere, og at

medlemsstaterne i praksis ikke er mere end tre måneder om at behandle ansøgninger om opholds- og arbejdstilladelse, da de ellers gør det fysisk umuligt for disse borgere at opholde sig længere end tre måneder i disse medlemsstater;

7. fremhæver især, at romaerne fortsat diskrimineres og oplever forskellige former for social udstødelse i nogle medlemsstater, og er klar over, at deres sundhedstilstand og socioøkonomiske vilkår generelt er dårligere end andre etniske mindretals, at færre går i skole, og flere er arbejdsløse, og understreger endnu engang, at udstødelsen af romaerne også har store direkte og indirekte økonomiske konsekvenser;

8. opfordrer derfor Kommissionen til at overvåge, at de nationale lovgivninger er i overensstemmelse med EU-lovgivningen og at undersøge, hvorvidt det, der foregår i praksis, er i overensstemmelse med den autentiske fortolkning af EU-lovgivningen;

9. håber, at der ikke i medfør af hverken national eller lokal politik sker en stigmatisering eller udnyttelse af romabefolkningerne, og at politikken ikke uberettiget fremmer sikkerhedshensyn på bekostning af målsætningen om økonomisk og social integration af denne befolkningsgruppe. Udvalget minder om, at udvisning af grupper af romaer uden en undersøgelse af de enkelte tilfælde er i strid med EU's garantier om lovlighed, og opfordrer medlemsstaterne til ikke at iværksætte hjemsendelsesforanstaltninger på grundlag af regler rettet specifikt mod romaerne;

10. er klar over, at betegnelsen »roma«, som anvendes her i dokumentet, er en »paraplybetegnelse«, der også dækker over andre befolkningsgrupper (sinti, sigøjnere, rejsende, kalè, omvandrende grupper, ashkali osv.) med lignende kulturelle kendetegn, og som igennem tiderne har været marginaliseret og socialt udstødt fra det europæiske samfund, men afviser, at det er et forsøg på forenkling og assimilation af grupper i én sociokulturel gruppe;

11. anerkender, at EU's instrumenter og politikker er egnede til at fremme integrationen af romaer, men at implementeringen på nationalt, regionalt og lokalt niveau er mangelfuld, dels fordi der ikke findes stærke partnerskaber og koordineringsmekanismer, dels fordi der på lokalt niveau ikke er de gennemførelsesinstrumenter, der i praksis kan ændre romaernes levevilkår;

12. understreger imidlertid, at denne mangel og de lokale myndigheders vanskeligheder ikke blot kan tilskrives fordomme og stereotype opfattelser hos de lokale myndigheder og i lokal-samfundene. Generelt har de nationale regeringer også et ansvar, da det er dem, der fastlægger lovrammerne, ligesom fordelingen af kompetencer til bekæmpelse af social udstødelse mellem de forskellige myndigheder ikke altid er klar, og det vertikale samarbejde mellem centrale og lokale myndigheder ikke er optimalt. Udvalget gør opmærksom på, at de mange eksempler på god praksis for social integration af romaerne i Europa ofte først og fremmest bygger på projekter og forsøg iværksat af de lokale myndigheder;

13. erkender, at der generelt ikke mangler europæiske fonde, der kan anvendes til udvikling af programmer til integration af romaer (Den Europæiske Socialfond, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne), men gør opmærksom på, at de ikke i tilstrækkeligt omfang og vedvarende anvendes på nationalt og/eller regionalt og lokalt niveau. En anden grund til, at de ikke anvendes er, at romaerne kun i meget ringe omfang er involveret i planlægningen, hvilket bl.a. skyldes, at romaerne ikke altid er særlig godt organiseret og i stand til at deltage aktivt i civilsamfundet;

14. mener, at det er nødvendigt, at både Kommissionen og medlemsstaterne i partnerskab med de lokale myndigheder med udgangspunkt i vedtagne aktioner slår endnu mere til lyd for de perspektiver, som de europæiske politikker og finansieringspolitikker åbner op for, særligt hvad angår de konkrete bestemmelser, der vedrører rejsende romaer.

Den europæiske platform for integration af romaer

Regionsudvalget

15. er enig i, at den europæiske platform for integration af romaer er et forum for samarbejde mellem alle berørte grupper (myndigheder, internationale organisationer, ngo'er, eksperter, civilsamfundet), der på forskellige niveauer arbejder med at fremme romaernes integration, og for udveksling af god praksis og erfaringer mellem medlemsstaterne;

16. mener, at den europæiske platforms indsats for integration af romaerne ville give mere betydningsfulde virkninger og resultater, hvis koordineringsmekanismen fik officiel status med deltagelse af Kommissionen og alle medlemsstaterne, og hvis den indebar et tættere samarbejde med de lokale og regionale myndigheder og ngo'er. Med en sådan formel karakter ville platformen reelt kunne koordinere og iværksætte de europæiske, nationale, regionale og lokale politikker for social integration af romaer og vurdere resultaterne effektivt;

17. er enig i, at der er behov for ved udformningen, gennemførelsen og evalueringen af integrationspolitikkerne for romaerne at anvende de 10 fælles grundprincipper for integration af romaer, som blev udarbejdet inden for rammerne af den integrerede europæiske platform i april 2009, nemlig:

- 1) Konstruktive, pragmatiske og ikke-diskriminerende politikker
- 2) Eksplicit, men ikke eksklusiv målretning

- 3) Interkulturel tilgang
- 4) Stræben efter generel integration
- 5) Bevidsthed om kønsaspektet
- 6) Udbredelse af politikker baseret på dokumenterede data
- 7) Anvendelse af fællesskabsinstrumenter
- 8) Inddragelse af regionale og lokale myndigheder
- 9) Inddragelse af civilsamfundet
- 10) Romaernes aktive deltagelse;

18. glæder sig over det spanske EU-formandskabs konkrete forslag »Integrated European Platform for Roma Inclusion - Road Map« af 30. juni 2010 til gennemførelse af konklusionerne vedtaget på Rådsmødet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik) (EPSCO) den 7. juni 2010 om fremme af romaernes integration med det formål at opstille konkrete mål på mellemlang sigt for at opbygge sociale integrationsprocesser for romabefolkningen;

19. støtter Kommissionens klare holdning om, at den frie bevægelighed bør gælde de romaer, som er EU-borgere, på fuldstændig de samme vilkår, som den gælder alle andre EU-borgere.

De lokale og regionale myndigheders rolle i politikker om integration af romaer

Regionsudvalget

20. mener - som understreget i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om integration af mindretal - Roma (EUT C 27 af 3.2.2009), at disse principper kun vil kunne gennemføres effektivt, hvis løsningerne ikke udelukkende udarbejdes på EU-niveau, men først og fremmest i de enkelte medlemsstater og på regionalt og lokalt niveau;

21. mener ikke desto mindre, at a) det ikke bør overlades til de lokale myndigheder alene at gennemføre politikkerne for social integration af såvel de indfødte romaer som de roma-samfund, der er opstået som et resultat af mobiliteten i Europa, b) der er behov for geografisk integrerede regionale politikker og samarbejde med de lande, som indvandrede romaer oprindeligt kommer fra, og c) de lokale politikker kun kan iværksættes, hvis mobiliteten i Europa er velfungerende, og der findes europæiske og nationale antidiskriminationspolitikker;

22. mener, at der på den ene side er behov for, at medlemsstaterne straks vedtager lovgivning, som sikrer, at EU-lovgivningen mod diskrimination og til forsvar af rettigheder får virkning og finder anvendelse, og at der på den anden side må iværksættes langsigtede processer baseret på de lokale og regionale myndigheders politikker om anti-diskrimination, inddragelse af civilsamfundet, romaernes aktive deltagelse, bevidstgørelse om kønsaspektet og interkulturel tilgang;

23. er klar over, at integrationspolitikkerne for romaerne, som vedrører uddannelse af børnene, unges adgang til undervisning, integration på arbejdsmarkedet og forbedring af sundheden og boligforholdene, som noget helt naturligt må omfattes af de lokale og regionale myndigheders politikker til bekæmpelse af fattigdom og til fremme af social integration;

24. er enig med Kommissionen i, at det overordnede mål er et rummeligt samfund, ikke en ny form for etnisk baseret adskillelse. Det er derfor helt væsentligt, at de offentlige politikker specifikt, men ikke udelukkende er rettet mod romaerne, og at foranstaltningerne indgår i medlemsstaternes mere overordnede politikker og nationale planer for bekæmpelse af social udstødelse og fattigdom i EU. Desuden må der anlægges en integreret og flerstrengt tilgang, der tager hensyn til de komplekse og indbyrdes afhængige faktorer, som resulterer i social udstødelse og fattigdom;

25. er bevidst om de lokale og regionale myndigheders vigtige og strategiske rolle i oplysningsarbejdet over for offentligheden, i at imødegå racisme, fremmedhad og diskrimination i lokalsamfundene og i at fremme et interkulturelt samfund. Udvalget beder om, at de regionale og lokale myndigheder tillige får rådighed over de instrumenter, der er nødvendige for at modvirke udbredelsen af negative stereotype opfattelser i massemedierne, for at fremme etisk korrekt information og skabe et billede i offentligheden, som ikke er diskriminerende;

26. mener, at de regionale og lokale myndigheder som dem, der har kendskab til integrationsprocesserne, har en vigtig og strategisk rolle at spille, når det gælder udnyttelse af ressourcerne i romabefolkningen, orientering af romaerne om deres rettigheder og fremme deltagelsen af romaernes ngo'er og civilsamfundsorganisationer lokalt;

27. mener, at der er brug for specifik planlægning og ekstra midler til de politikker, der skal bringe romasamfundet ud af sin isolation, dvs. integration af børn i børnehaver og skoler med speciel støtte fra f.eks. folk med kendskab til deres kultur og til offentlig transport, incitamenter til at komme ud på arbejdsmarkedet ved hjælp af uddannelse eller mikrokredit, således at man undgår opdeltede arbejdsmarkeder, særlige foranstaltninger for de svageste befolkningsgrupper, der er udsat for de største risici, bl.a. kvinder, og vedtagelse af by- og boligpolitikker, der modvirker marginalisering.

De lokale og regionale myndigheders vigtigste mål for den sociale og økonomiske integration af romaerne i Europa

Regionsudvalget

28. mener, at de lokale myndigheder via deres by- og boligpolitikker kan spille en vigtig rolle, som i høj grad kan være med til at udrydde udstødelsen af og risikoen for romabefolkningen. Boligløsninger, som ikke isolerer, er ikke-diskriminerende og kan føre til, at de ulovlige lejre, hvor romaerne ofte stadig bor, udryddes, kan således have positiv indflydelse på deres sundhed og muligheder for at få adgang til undervisning og beskæftigelse. Meget passende har Europa-Parlamentet for at fremme disse politikker for nylig vedtaget foranstaltninger specifikt rettet mod romaerne, som udvider Den Europæiske Fond

for Regionaludviklings anvendelsesområde til boligprogrammer for marginaliserede grupper i alle medlemsstater;

29. understreger, de europæiske politikker og programmer for social integration af romaerne har stor merværdi for opfyldelsen af Europa 2020-strategiens mål, særligt når det gælder uddannelse og udryddelse af fattigdom;

30. mener, at de lokale og regionale myndigheder via deres politikker for lige muligheder, ligestilling mellem kønnene og beskyttelse af retten til barselsorlov kan spille en vigtig rolle ved at imødegå de forskellige former for diskrimination, som romakvinderne udsættes for, ved at fjerne betingelser for udnyttelse, ved at sikre kvinderne adgang til sundhedstjenester og uddannelse og ved at sætte ind over for den vold, kvinder udsættes for i familien og i samfundet;

31. mener, at de lokale og regionale myndigheder via deres politikker vedrørende beskyttelse af børn, børneforsorg og fremme af retten til undervisning kan spille en vigtig rolle ved at garantere, at romabørnene integreres i førskoleundervisningen og skoleundervisningen, at de deltager i de almene forløb for sundhedsforebyggelse og -beskyttelse, socialisering og sport for hele befolkningen. På den måde vil man helt fra barndommen kunne bidrage til at fjerne årsagerne til udstødelse, fremme lige muligheder og lige adgang, udrydde kulturelle og stereotype fordomme og fremme sameksistensen;

32. håber, at de lokale og regionale myndigheder med henblik på disse offentlige politikker vil gøre større og mere udbredt brug af de EU-fonde (FSE, EFRU, ELFUL), der er til rådighed til udvikling af programmer om integration af romaer, således at de får bedre muligheder for at planlægge og gennemføre integrationspolitikker. Desuden understreger udvalget, at fremme af disse processer forudsætter, at der er information og teknisk støtte til rådighed, hvilket også vil sikre mod, at foranstaltningerne bliver usammenhængende og tilfældige og ikke får fat på problemets kerne;

33. mener, at det er af stor betydning for de lokale og regionale myndigheder, at Kommissionen indtager en koordinerende funktion ved fastlæggelsen af, hvilke instrumenter der kan fremme udveksling af god praksis, udbredelse af kendskabet til effektive foranstaltninger, udvikling og udbredelse af modeltilgange og overvågningspolitikker, idet det ikke blot vil lette udvekslingen mellem medlemsstaterne, men tillige etableringen af netværk mellem de lokale og regionale myndigheder og civilsamfundsaktørerne;

34. understreger, at romabefolkningen i medlemsstaterne, kandidatlandene og de potentielle kandidatlande ikke er en homogen gruppe, og at man derfor må anlægge forskellige tilgange afhængigt af de forskellige historiske, geografiske, økonomiske, sociale, kulturelle og retlige rammer (særligt i forhold til rejsende romaer, der kan være EU-statsborgere, statsborgere fra tredjelande, statsløse eller flygtninge). Udvalget understreger, at dette komplicerede forhold gør det vanskeligt ikke blot for landene, men også for de lokale og regionale myndigheder dels at finde frem til og afprøve, hvilke integrationsstrategier der er effektive, dels at udvirke positive holdningsændringer hos borgerne og i civilsamfundet;

35. mener, at det skal fremhæves, at der generelt er større risiko for, at personer, som er socialt udstødte eller lever i fattigdom, har en afvigende adfærd eller begår kriminalitet. Dette skaber usikkerhed i befolkningen og en følelse af, at den offentlige orden er truet, hvilket igen skaber ængstelse i samfundet, og hvad der deraf kan følge af negative og diskriminerende reaktioner. For romaerne er der tale om yderligere hindringer for deres integration i samfundet. Med hensyn til territorial sikkerhed og lokalt politi har de lokale og regionale myndigheder egne kompetencer og indtager derfor i samarbejde med politiet en vigtig funktion, der går ud på at garantere kontrollen med og opretholdelsen af lovgivningen, borgernes sikkerhed og sameksistensen og samtidig afværge, at hele samfund kriminaliseres;

36. forpligter sig til at samarbejde med Kommissionen, de europæiske organisationer og medlemsstaterne for at fremme sammenhængen i og harmoniseringen af politikker, fastlægge

god praksis og formidle de opnåede resultater, øge de lokale myndigheders viden og styrke deres planlægningskapacitet, så de bliver i stand til at gennemføre projekter, som fjerner de forskellige former for diskrimination og isolation af romaerne og fremmer deres integration;

37. giver løfte om, at det i anledning af FN's næste internationale mindedag for ofrene for Holocaust den 27. januar 2011 vil flagre med romaernes flag ved Regionsudvalgets hovedbygning til minde om »Porajmos«, folkemordet på romaerne, som en symbolsk handling, der skal fremme den sociale integration af romaerne, der er blevet sat i gang i 2010, det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Udvalget opfordrer lokale og regionale myndigheder i medlemsstaterne til samme dag at hejse romabefolkningens flag for at vise deres engagement i den sociale integrationsproces og kampen mod diskrimination.

Bruxelles, den 1. december 2010.

Mercedes BRESSO
*Formand for
Regionsudvalget*
